

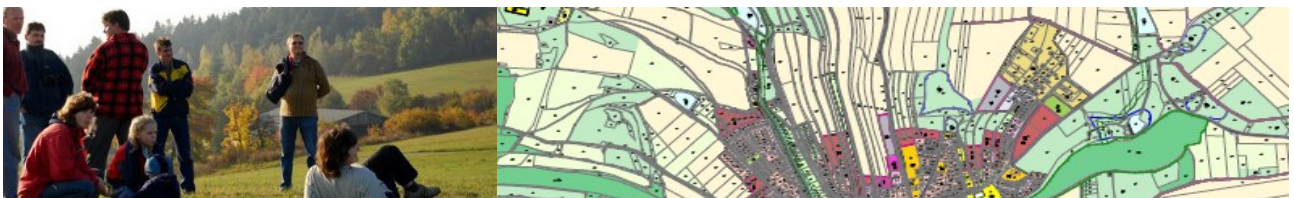

LDF MENDELU v BRNĚ
Ústav LDEP

Mapový portál mikroregionu

Případová studie z předmětu Management v KI, jaro 2012

Václav PLÍHAL
N-KI Biotechnické úpravy krajiny, 1. ročník

Úvod

Krajinné plánování není procesem přímo zakotveným v legislativě České republiky. Přece však se svým zaměřením na vyhledání hodnot, environmentálně optimálního cílového stavu krajiny a především důrazem na zapojení veřejnosti patří do okruhu aktivit, které v poslední době získávají (přínejmenším v rovině diskuzí odborné veřejnosti) na oblibě. Velkou podporou se stalo též přistoupení České republiky k Evropské úmluvě o krajině, která vstoupila v platnost roku 2004. Ochrana, správa a plánování krajiny – jako části území, tak jak je vnímáno jeho obyvateli – patří k tématům poměrně živým.

Zájmu širokého spektra lidí se již několik let těší různé webové mapové aplikace. S rozšířením "chytrých telefonů" vybavených GPS navigací i stále dostupnějšími možnostmi využívat aplikačních rozhraní typu Googlemaps api či bohatství volně dostupného a rozvíjeného otevřeného software z oblasti GIS nabývají "mapy na internetu" nového, interaktivního rozměru.

Touto studií předkládaný projekt se snaží na mikroregionální úrovni vycházet z naznačeného potenciálu.

Cíle projektu

Hlavní cíle

>>> vytvořit platformu pro lidi, kteří mají nápady, není jim lhostejné Olešnicko a postrádají možnost koncepčně zachytit myšlenky týkající se prostorového plánování a šířit je mezi pasivnější většinu, případně i od této získávat podněty; zapojit veřejnost do procesu územního plánování, pozemkových úprav a dalšího plánování v krajině

>>> seznámit olešnické s dostupnými daty o jejich území (dát prostor pro jejich smysluplné vytváření a shromažďování) a posílit tak identifikaci s místem i orientaci v problémech a možných řešeních; lákat k reálným výpravám do volné krajiny

>>> umožnit lidem podílet se přes odlišnost jednotlivých skupin a názorů na jednom společném uchopení krajiny domova; být tmelícím prvkem komunity

Vedlejší cíle

>>> poskytnout možnost prezentace místním firmám, spolkům

>>> nabídnout turistům zajímavé podněty pro jejich pobývání na Olešnicku

>>> saturovat potřebu (ne)virtuálního sociálního síťování obyvatel mikroregionu

Charakteristika záměru

Jádrem činnosti je vytvoření a správa nástroje – mapového portálu. Také díky studiu krajinného inženýrství proběhne v průběhu léta roku 2012 výběr a zvážení možnosti tvorby vhodných vrstev týkající se krajiny (analýzy změn v krajině, model reliéfu, syntetické vrstvy naznačující vhodné využití území), na základě studia kartografie a geoinformatiky (PřF MU) výběr technologií k samotnému vytvoření portálu (mapový server x mapové služby, svobodný software, který je k dispozici, případně možnosti google maps api). V projektu půjde o hledání optima v přístupu ke krajině (spíše tedy „krajinné plánování“ vycházející z ekologických základů i zdravého antropocentrismu) nikoli technické „plánování v krajině“, které je dnes záležitostí územního plánu), zároveň chce odborný problém přibližovat obecně srozumitelnou formou; využít podnětů z Místní agendy 21.

Nelze komunikovat pouze elektronickou formou, zvláště v území, kde se lidé relativně znají. Proto proběhne na podzim spolu s vyhlášením výsledků fotografické soutěže a spuštěním portálu setkání, které bude zároveň pracovním či tvůrčím. Za pomoci zkušeného facilitátora by mohla být rozhybána diskuze o problémech Olešnicka majících rozměr prostorového plánování.

Aktivizačním prvkem bude fotosoutěž, shromažďování "krajinařských" fotografií Olešnicka (starých, současných, montáží). Dále je ve výhledu např. tvorba mapy starých pomístních názvů, přiblížení drobných sakrálních objektů a další vrstvy, do jejichž tvorby se budou moci zapojit i návštěvníci webu.

Zároveň se nabízí možnost rozvinout platformu s běžnými prvky (mikro)komunitního typu (kalendář akcí, fotky, blogy). Zatím zůstává otázkou, nakolik jsou tyto funkce integrovatelné do prostorově orientovaného webu a nakolik bude zmola.cz spíše vstupní branou k více částečně samostatně se rozvíjejícím aktivitám.

Základní údaje o sdružení

název: Zmola, o.s.

právní forma: občanské sdružení

teritorium umístění: mikroregion Olešnicko (Jihomoravský kraj, ORP Boskovice)

oblast působení: provozování mapového portálu s cílovou týdenní návštěvností řádově v desítkách unikátních návštěv – především obyvatel mikroregionu, jejich aktivní zapojení

Charakteristika prostředí a podmínek působení

Mikroregion

„Území mikroregionu Olešnicko se nachází na severozápadním okraji okresu Blansko, v severním cípu Jihomoravského kraje. Sousedí s krajem Vysočina a Pardubickým krajem. Celková výměra území činí 4 539 ha, celkový počet obyvatel 2 950. Přírozeným centrem mikroregionu je město Olešnice, součástí jsou dále obce Křtěnov, Crhov, Louka, Kněževěs s místními částmi Jobova Lhota a Veselka, Rozsíčka, Lhota u Olešnice, Ústup a Sulíkov s místní částí Vřesice. S výjimkou Sulíkova byly obce mikroregionu do roku 1992 místními částmi Olešnice. Mikroregion vedle neformálních vztahů souvisejících se školní docházkou, dojížděnkou do zaměstnání, službami a lékařskou péčí, turistickým ruchem a vazbami ve farnostech budovanými po generace, tvoří i formální svazek obcí dle zákona, totiž dobrovolný svazek obcí pod názvem 'Olešnicko'“ (olesnicko.cz)

Mikroregion je tzv. vnitřní periferií. Hustota zalidnění činí 65 obyvatel/km² (což je polovina celorepublikového průměru). V druhé polovině dvacátého století se na úkor menších obcí zvýšil počet obyvatel v Olešnici, Sulíkově a Křtěnově. Celkově však pokračuje pokles obyvatel, na němž se podílí stárnutí populace i odchod mladých lidí z periferní venkovské oblasti. I samotná Olešnice ztratila mezi lety 2000–2010 takřka šest desítek obyvatel migrací. Mikroregion je silně vyjížděkový. Na druhou stranu Olešnice je městem, ze kterého za práci vyjíždí méně než polovina ekonomicky aktivních obyvatel a v územně analytických podkladech SO ORP Boskovice je uvažována jako centrum, jehož význam je třeba posilovat – vzhledem ke vzdálenosti velkých měst nelze počítat s pozitivní stránkou suburbanizačních procesů a je nutné budovat určitou samostatnost mikroregionu s vlastními pracovními příležitostmi. Zároveň se v některých dokumentech objevuje volání po využití potenciálu místní krajiny. Ta je už nyní poměrně známá také díky velkému množství návštěvníků olešnického ski-areálu. I z tohoto může vznikající portál těžit a zároveň přispívat k rozvoji "měkkých" forem turistiky. (použita data ČSÚ, czso.cz)

Podobné projekty

Autorovi studie není známo, že by kdokoliv z Olešnice a okolí rozvinul či vyvíjel podobný projekt z oblasti geoinformatiky. Na druhou stranu je možné čerpat ze sdílených zkušeností obdobných komunit, které u nás i v zahraničí realizují projekty týkající se využití GIT v prostorovém plánování.

V oblasti blízké krajinnému plánování vzniká na Ústavu lesnické botaniky, dendrologie a geobiocenologie Lesnické a dřevařské fakulty Mendelovy univerzity diplomová práce Veroniky Tomanové (obyvatelky mikroregionu Olešnicko) s názvem "Návrh ekologické sítě jako součást managementu krajiny v okolí obce Ústup".

Legislativa

V obecné rovině upravuje podmínky existence neziskové organizace zákon o sdružování občanů (zák. č. 83/1990 Sb. v platném znění).

Problematickým by mohlo být shromažďování osobních údajů spojené s chodem portálu. Toto upravuje zákon o ochraně osobních údajů (zák. č. 101/2000 Sb. v platném znění). NNO ovšem mají určitý volnější režim. § 18 zákona totiž stanoví, že oznamovací povinnost podle § 16 se nevztahuje na zpracování osobních údajů, jde-li o zpracování, které sleduje politické, filosofické, náboženské nebo odborové cíle, prováděné v rámci oprávněné činnosti občanského sdružení, nadace nebo jiné právnické osoby nevýdělečné povahy a které se týká pouze členů tohoto sdružení, nebo osob, se kterými je sdružení v opakujícím se kontaktu souvisejícím s oprávněnou činností sdružení, a osobní údaje nejsou zpřístupňovány bez souhlasu subjektu údajů.

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, stanoví v § 1 odst. 2 písm. a), že účetní jednotkou jsou podle tohoto zákona právnické osoby, které mají sídlo na území České republiky. Občanské sdružení registrované MV ČR je podle § 2 odst. 3 zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů, právnickou osobou. Z toho vyplývá, že tato právnická osoba je podle § 4 odst. 1 zákona o účetnictví povinna zahájit účtování ode dne svého vzniku, kterým je podle § 6 a § 9 z. č. 83/1990 Sb., den registrace vyznačený MV ČR na dokumentu stanov.

Vzniká otázka po nutnosti podávat daňové přiznání. Výklady práva se různí. Odpovídalo by snad duchu zákonů, že poplatníci, kteří nejsou založeni nebo zřízeni za účelem podnikání, podávají přiznání pouze v případě, že mají nějaké příjmy, které jsou předmětem daně a nejsou od daně osvobozeny (§18 Zákona č. 586/1992 Sb. ve znění pozdějších předpisů). Podobně v Zákoně č. 235/2004 Sb. o dani z přidané hodnoty ve znění pozdějších předpisů je uvedeno, že od daně je osvobozeno následující plnění: poskytnutí služeb jako protihodnoty členského příspěvku pro vlastní členy ... občanských sdružení ... které nebyly založeny nebo zřízeny za účelem podnikání, pokud toto osvobození od daně nenarušuje hospodářskou soutěž; od daně je osvobozeno také dodání zboží těmito osobami v souvislosti s poskytnutými službami. Rovněž státní příspěvky a dotace na provozní činnost, pokud jsou poskytnuty subjekty uvedenými v § 18 odst. 4 písm. b) zákona č. 586/1992 Sb., nejsou předmětem daně. Různí autoři z praxe přesto doporučují pro vyhnutí se zbytečným kontrolám či jiným komplikacím registrovat se u příslušného finančního úřadu.

Neziskové organizace se po právní stránce příliš neliší od klasického zaměstnavatele. Fakticky však NNO pochopitelně hledají takové formy zaměstnávání, které by je s ohledem na jejich omezené možnosti finanční, časové i prostorové, co nejméně zatížily. Hojně využívané mezi NNO jsou dohody o činnostech konaných mimo pracovní poměr. Jsou jimi dohoda o pracovní činnosti (DPČ) a dohoda o provedení práce (DPP). Rozsah práce, na který se DPP uzavírá, nesmí být větší než 300 hodin v kalendářním roce. Z dohod do 10 000 korun měsíčně nemusí zaměstnanec ani zaměstnavatel odvádět sociální a zdravotní pojištění.

Existuje zákon o veřejných sbírkách (zák. č. 117/2001 Sb. v platném znění), který by mohl komplikovat vybírání příspěvků na provoz portálu. Zákon v § 2 však stanoví, že veřejnou sbírkou není: shromažďování finančních prostředků, které konají ... spolky ... hnutí a jiná občanská sdružení ... registrované podle zvláštních právních předpisů mezi svými členy za účelem dosažení prostředků k plnění svých úkolů.

(interpretace právních norem vychází z webové rešerše, především z materiálů Asociace nestátních neziskových organizací Jihomoravského kraje, annojmk.cz)

SWOT analýza

S	W
• projekt je veden člověkem s (probíhajícím) vzděláním v oboru • jedná se o iniciativu zesponzorovanou lidmi, kteří v v zájmovém území žijí • téma a uchopení projektu – oblast životního prostředí a geoinformačních technologií je přes množství skeptických hlasů stále relativně módní záležitostí • obdržení příspěvku od Nadace OSF Praha umožňující rozjezd projektu, zavazující k časově určitému naplňování harmonogramu	• malý počet lidí, kteří se věci chtějí, dokáží a mohou věnovat • nakládání s daty a tématy zasahujícími svým způsobem do oblasti vlastnických práv a soukromých zájmů • vytvářející se zaškatulkování projektu mezi pochybné "zelené iniciativy" • grafik portálu není z regionu
O	T
• další rozvoj IT/ICT, zvláště v oblasti GIS a práce s prostorovými daty • teze o udržitelném rozvoji venkovského prostoru, harmonické kulturní krajiny i prostorovém plánování se zaměřením na tvářnost krajiny a také na účast veřejnosti se objevují v evropských i národních dokumentech, včetně dopadů na podobu dotačních politik • možné aktivní zapojení se lidí, kteří mají k Olešnicku nějaký vztah, ale nejsou místní • množství sdílených materiálů rozvíjejících se inspirativních lokálních iniciativ zabývajících se ochranou, správou či plánováním krajiny; podobně v rovině technologií rozsáhle komunity vývojářů otevřených geoinformačních projektů	• rezistence obyvatel mikroregionu vůči změnám či nedůvěřivý postoj k všelijakým novotám • napjatější ekonomicko-sociální situace periferního regionu Olešnicka ústící v převahu mínění typu: "na takové blbosti nemáme čas, ani pomyslení" • rozšíření portálu s větším pokrytím, který bude poskytovat obdobné služby ovšem bez zaměření na krajinu (portalymest.cz) • prohlubování propastí mezi jednotlivými skupinami lidí Olešnicka a zařazení portálu do některého konkrétního proudu

Personální zajištění a organizační struktura

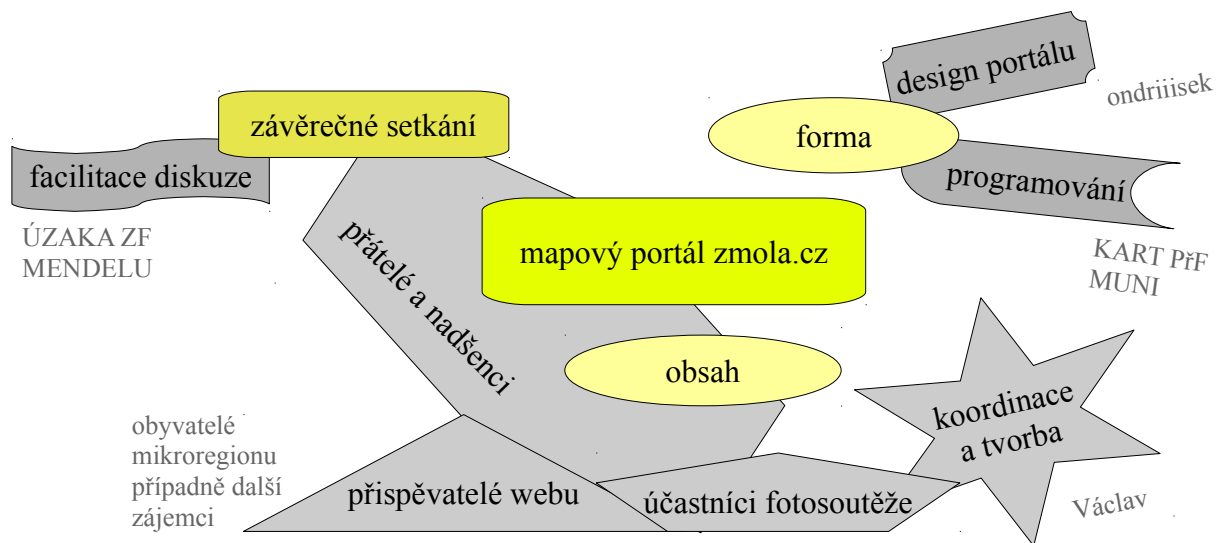

Schéma ukazuje, na čem stojí dva základní výstupy projektu (mapový portál a závěrečné setkání). Jedná se především o místní, kteří budou mít chuť a možnost se zapojit. Z vnějšího prostředí vstupuje schopný grafik, dále konzultační podpora programového zajištění portálu skrze vyučujícího geoinformatiky (Přírodovědecká fakulta Masarykovy univerzity) a podpora organizace závěrečného setkání osobou z Ústavu zahradní a krajinné architektury (Zahradnická fakulta Mendelovy univerzity).

Tvorba formální stránky portálu je odborně náročná záležitost vyžadující pro kvalitní výsledek dobrou orientaci v současné geoinformatické. Ochota věnovat vývoji (respektive výběru a sestavení vhodných volně dostupných komponent) velké množství času je spojena s momentálním nadšením autora studie zajištěného proti opadnutí navázáním tématu diplomové práce na projekt.

Ekonomicko-finanční představa

Přívlastek „neziskový“ neznamená, že Zmola, o.s. jako nezisková organizace nebude či nesmí produkovat zisk. Oproti obchodní společnosti by ovšem případný zisk (který není hlavním motivem činnosti) byl použit opět do hlavních (neziskových) aktivit sdružení.

Základním nákladem provozu je platba hostingových služeb a domény (při zachování prostorových potřeb webu se jedná v podstatě o fixní náklad ve výši přibližně 1500 Kč ročně)

Dlouhodobým výnosem by oproti tomu byly členské příspěvky. Je zřejmé, že by měly krýt alespoň výši stálých výdajů. Je tedy potřebné, aby se dalo dohromady např. 15 lidí, kteří budou ochotni věnovat 100 Kč ročně. V plánu je zavedení plovoucí výše příspěvků, která by se odvíjela od činnosti vyvíjené na rozvoji portálu. U drobných podnikatelů, kteří by se zapojili do projektu by mohlo být legitimní protislužbou (tedy nikoli reklamou, která ze zákona podléhá zdanění) možnost umístění jejich prezentace do jedné z vrstev mapového portálu (rozvoj komunity je koneckonců jedním z cílů projektu).

Pro účely vedení účetnictví se podle vyhlášky 504/2002 Sb. bude jednat v případě členských příspěvků o položku "B.VI.28. Přijaté členské příspěvky" (obsahuje členské příspěvky podle statutu, stanov nebo jiných zřizovacích listin). V případě výběru většího množství příspěvků (více než 1500 Kč celkově) lze snadno "investovat" částku do rozvoje portálu – nákup dat, případně i vyplacení symbolické částky na DPP lidem, kteří se aktivně zapojí.

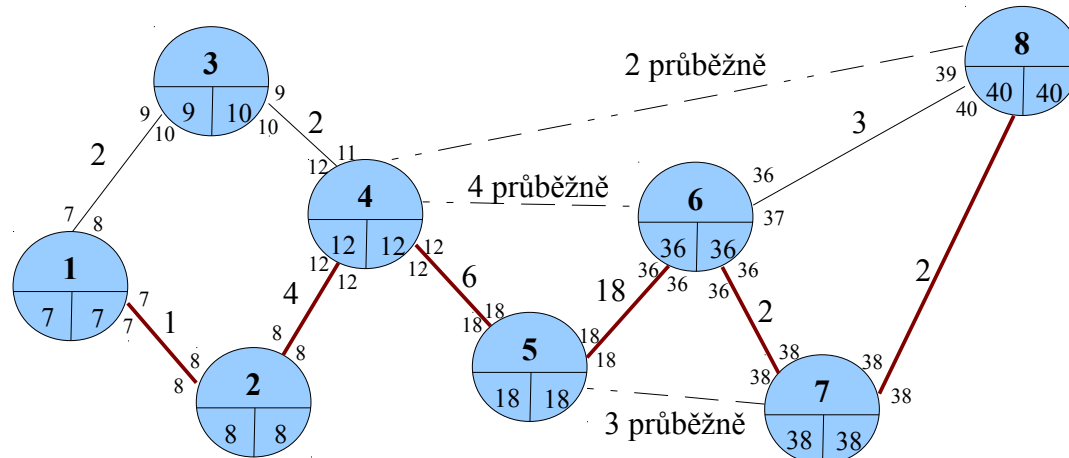
Rozpočet projektu

položka	celková cena (Kč)	detailněji
Hosting a doména pro mapový portál	2000	hosting (1850) + doména (150) pro první rok provozu
Prostorová data	16000	vybraná data ČÚZK v rozsahu sedmi mapových listů, digitální model reliéfu/povrchu, staré mapy, letecké snímky, další data nedostupná pro zobrazení ve vlastní aplikaci dle konkrétní volby potřebných vrstev a aktuálních licenčních podmínek
Designové prvky	5500	leták + mapový portál
Leták	5000	tisk + roznáška: 1000*(4,33+0,67)
Odměny do fotosoutěže	1500	pochutiny, drobnosti
Organizace tvořivého setkání	6000	prostor 1000, facilitátor včetně dopravy 4000, občerstvení 1000

Tyto vstupní náklady budou kryty dotací Nadace Open Society Fund Praha. Podobně v dalších letech provozu lze uvažovat o možnosti získání dotace na další zásadní posun portálu.

Harmonogram

Hrany značí činnosti (viz tabulka níže) a jejich délku v týdnech. Začátky a konce činností jsou uváděny v týdnech roku 2012.

- 1-2 poprvé seznámit širší skupinu potenciálních zájemců s projektem
- 1-3 rámcově zvolit typ technologického řešení
- 3-4 vybrat vhodný hosting
- 2-4 připravit webové prostředí a vyhlásit fotosoutěž
- 4-5 zvolit data k zakoupení
- 5-7 spolupracovat s grafikem
- 4-8 zajistit facilitátorku a její obeznámení s podmínkami Olešnicka
- 5-6 programovat vlastní mapový portál
- 4-6 motivovat cílovou skupinu k zapojení do fotosoutěže včetně hlasování, moderovat diskuzi
- 6-8 nachystat výstavu soutěžních fotografií
- 7-8 uspořádat závěrečné setkání
- 6-7 vytvořit a distribuovat leták na setkání, připojenou anketu

Shrnutí

Cílem projektu je prostřednictvím geoinformačních technologií zapojit veřejnost periferního mikroregionu Olešnicko do prostorového plánování, práce s krajinou domova. Během roku 2012 bude vytvořen mapový portál jako místo soustředění informací o území i prostor k zachycení nápadů a podnětů z řad veřejnosti. Prostředkem k aktivnímu zapojení cílové skupiny bude v těsné návaznosti na portál fotosoutěž a podzimní facilitované tématické setkání všech, kteří se nechají oslovit. Skupina aktivních lidí by dala vzniknout neziskové organizaci Zmola, o.s. Díky této formalizaci (nepřinášející dle současné právní úpravy kromě vedení účetnictví výrazné zatížení) by mělo být snažší aktivity udržet i dále rozvíjet. Projekt má celou řadu rizik počínaje možností malého zapojení obyvatel. K eliminaci by mohlo pomoci zveřejnění této studie a její prodiskutování s možnými zájemci z řad cílové skupiny.

